

**Evaluaties
Bondingsfase Joodse,
Zwarte & Islamitische
gemeenschap
Rotterdam
Rotterdam voorbij
discriminatie**

**Rotterdam
voorbij discriminatie**

D3.2a NL

D3.2 NL

Evaluaties Bondingsfase Joodse, Zwarte & Islamitische gemeenschap Rotterdam

Rotterdam voorbij discriminatie

Colofon

Het project Rotterdam voorbij Discriminatie is een samenwerkingsverband van:

Gemeente Rotterdam

Antidiscriminatiebureau RADAR

Kenniscentrum Art.1

Het project is financieel mede mogelijk gemaakt door het Programma Rechten, gelijkheid en burgerschap (2014-2020) van de Europese Unie

Leden van het projectteam zijn:

RADAR:	Dounia Jari, Tikho Ong, Karin Oppeland, Sidris van Sauers
Gemeente Rotterdam:	Hicham el Abbas, René Keijzer, Marthe Schippers, Corrie Wolfs
Art.1:	Huub Beijers (auteur)

RADAR

Grotekerkplein 5
3011 GC, Rotterdam
010-4113911
info@radar.nl

Rotterdam, 2023

Inleiding

De bondingfase van het project liep van oktober 2021 tot februari 2022 en was gericht op het uitwisselen van ervaringen met discriminatie en racisme, het ontwikkelen van sociaal kapitaal en het opstellen van een gemeenschappelijke agenda.

Bondingsbijeenkomsten

Er werden tien bondings bijeenkomsten gehouden met in totaal 50 deelnemers uit de drie gemeenschappen, drie facilitatoren (elke gemeenschap had zijn eigen facilitator), de projectleider en de onderzoeker. De bijeenkomsten vonden plaats in 'Leeszaal Rotterdam West', een buurtbibliotheek vlakbij het stadscentrum. Ze begonnen altijd met een gezamenlijke maaltijd, gevolgd door een korte presentatie (indien nodig), soms door inleidende oefeningen om wederzijds contact te stimuleren en vertrouwen op te bouwen. De discussies werden gevoerd in subgroepen en plenaire sessies. De bijeenkomsten eindigden (bij wijze van evaluatie) met een feedbackronde naar aanleiding van de vraag wat iedereen van de bijeenkomst mee naar huis nam.

Joodse gemeenschap:

Totale score (1-10) van de Joodse gemeenschap voor de bijeenkomsten in de bindingsfase is 7,5 (voldoende)

Organisatie werd over het algemeen als goed tot zeer goed ervaren (8,8)

Relevantie van de bijeenkomsten werd over het algemeen goed gevonden (7,8)

Bondingseffect werd het slechtst beoordeeld, net voldoende. Daarbij scoorden de aspecten 'vergroten van

vaardigheden' en 'vertrouwen in het samenwerken met anderen uit je gemeenschap' het slechtst. De andere bindingseffecten worden als voldoende beoordeeld. De hoogste en laagste scores variëren hier sterk (1,88 - 9,38). Even opvallend is dat in de kwalitatieve commentaren bindingseffecten, zoals vertrouwen, delen, elkaar de maat nemen en veranderkracht ontwikkelen, het meest gewaardeerd worden.

Per deelnemer:

Evaluatie Bondingfase Joodse gemeenschap												
Rotterdam voorbij Discriminatie												
20220211												
Kwantitatief	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Relevantie												
1	Voldeden de bijeenkomsten tot nu toe aan uw verwachtingen	5	7,5	7,5	10	5	5	7,5	7,5	7,5	10	7
2	Voldeden de bijeenkomsten tot nu toe aan de geformuleerde doelstellingen	10	5	7,5	7,5	5	5	7,5	5	10	10	7
3	Was de inhoud relevant voor uw situatie	7,5	7,5	5	10	7,5	5		5	10	10	8
4	Is uw kennis door het deelname aan deze bijeenkomsten toegenomen?	7,5	5	7,5	7,5	2,5	7,5	7,5	7,5	5	10	7
5	Was er voldoende ruimte voor vragen of uw eigen inbreng	10	10	7,5	10	7,5	7,5	10	7,5	10	10	9
6	Stoot de inhoud aan bij uw voorkennis	7,5	10	10	10	7,5	7,5	10	7,5	7,5	10	9
		7,92	7,50	7,50	9,17	5,83	6,25	8,50	6,67	8,33	10,00	7,8
Bonding												
1	Is uw vertrouwen in de samenwerking met anderen uit uw gemeenschap om het probleem van discriminatie en uitsluiting aan te pakken toegenomen	7,5	2,5	5	10	5	2,5	5	7,5	5	7,5	6
2	Heeft u door deze bijeenkomsten meer contacten opgehaald met anderen uit uw gemeenschap, die u tevens nog niet had?	10	7,5	5	7,5	2,5	2,5	7,5	5	5	7,5	6
3	Heeft het uw vertrouwen vergroot dat u samen met hen verbetering kunt bewerkstelligen ten aanzien van discriminatie en uitsluiting	10	7,5	7,5	10	2,5	0	7,5	5	7,5	7,5	7
4	Heeft het uw vaardigheden vergroot dat u samen met hen verbetering kunt bewerkstelligen ten aanzien van discriminatie en uitsluiting	7,5	5	5	10	0	2,5	5	7,5	5	10	6
		8,75	5,63	5,63	9,38	2,50	1,88	6,25	6,25	5,63	8,13	6,0
Organisatie												
1	Voldedde de organisatie van de avonden aan uw verwachtingen				10	7,5	10	10	7,5	7,5	10	9
2	Voldedde de gespreksleiding aan uw verwachtingen				10	7,5	10	10	7,5	10	7,5	9
3	Voldedde de locatie aan uw wensen				10	7,5	10	7,5	10	7,5	10	9
4	Voldedde de catering aan uw wensen				mvt	7,5	10	5	10	7,5	10	8
		0,00	0,00	0,00	10,00	7,50	10,00	8,13	8,75	8,13	9,38	8,8
		8,3	6,6	6,6	9,5	5,3	6,0	7,6	7,2	7,4		7,5
Kwalitatief												
Relevantie: openheid deelnemers												
het idee elkaar de maat te mogen nemen												
De conversatie, de verhalen												
Bonding: proberen gezamenlijk hetzelfde te bereiken												
media benaderen en inzichtelijk krijgen of probleem inderdaad breed maatschappelijk probleem is												
ik wil pleiten voor het leren gespreksleiden (niet goed te lezen)												
Het roept emoties op, het is van belang dat we naar elkaar blijven luisteren												
Organisatie: akoestiek kan beter												

Er is één deelnemer (5) die de bijeenkomsten een onvoldoende geeft (5,3), aan de andere kant zijn er ook twee zeer hoge scores van 9,5 (4) en 8,3 (1). Als we deze pieken en dalen buiten beschouwing laten, is het gemiddelde rapportcijfer dat deelnemers aan de bijeenkomst geven: 6.9

Zwarte gemeenschap

Totale score (1-10) van de zwarte gemeenschap voor de bijeenkomsten in de hechttingsfase is 8,0 (goed)

De relevantie van de bijeenkomsten werd over het algemeen als zeer goed ervaren (8,5). Dit kan erop wijzen dat de kwestie van anti-zwart racisme als zeer urgent wordt ervaren. De kwalitatieve opmerkingen wijzen hierop. Het bindingseffect werd met een 7,4 als ruim voldoende beoordeeld.

Hier scoorden het aspect 'vergroten van vaardigheden' en vertrouwen in samenwerking het minst (maar nog steeds voldoende).

De andere bondingseffecten kregen een 8.

Opvallend is dat mensen op het gebied van Bonding ofwel heel laag ('vijfjes') ofwel heel hoog ('tienen') scoorden.

Dit kan duiden op een heel andere uitgangspositie van waaruit mensen gingen deelnemen aan de bijeenkomsten, bijvoorbeeld een

ander kennisniveau, of dat ze binding op andere plekken belangrijker vinden. Maar de verschillen zijn niet zo groot als in de Joodse gemeenschap, waar de waardering voor binding over het algemeen ook lager was.

De organisatie werd over het algemeen als voldoende tot zeer goed beoordeeld (8,0)

Per deelnemer:

De scores per deelnemer variëren van voldoende tot zeer goed. Bij degenen die laag scoren, is het vooral het bondingseffect dat de algemene waardering drukt, naast de negatieve waardering voor de locatie.

Evaluaties Bondingfase Zwarte gemeenschap											
Rotterdam voorbij Discriminatie											
20220211											
Kwantitatief	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Relevantie											
1	5	10	10	10	10	7,5	7,5	7,5	10		9
2	2,5	7,5	7,5	7,5	10	10	5	7,5	7,5		7
3	7,5	10	10	10	10	10	7,5	7,5	10		9
4	10	2,5	5	10	10	10	7,5	7,5	10		8
5	10	10	10	10	10	10	10	2,5	7,5		9
6	7,5	10	10	10	10	10	7,5	7,5	10		9
	7,08	8,33	8,75	9,58	10,00	9,58	7,50	6,67	9,17	0,00	8,5
Bonding											
1	5	2,5	5	10	5	10	5	7,5	10		7
2	7,5	7,5	7,5	10	5	10	7,5	7,5	10		8
3	7,5	7,5	5	10	7,5	10	5	7,5	10		8
4	7,5	2,5	5	10	5	10	5	7,5	10		7
	6,88	5,00	5,63	10,00	5,63	10,00	5,63	7,50	10,00	0,00	7,4
Organisatie											
1	7,5	7,5	7,5	10	10	7,5	7,5	10			8
2	5	7,5	7,5	10	10	7,5	7,5	7,5			8
3	7,5	7,5	5	10	10	7,5	5	5			7
4	10	7,5	7,5	10	10	7,5	7,5	10			9
	7,50	7,50	6,88	10,00	10,00	7,50	0,00	6,88	8,13	0,00	8,0
	7,2	6,9	7,1	9,9	8,5	9,0	6,6	7,0	9,1		8,0
Kwalitatief											
Relevantie											
Andere naam voor 'Zwarte gemeenschap' Het gaat niet alleen over de Zwarte gemeenschap maar tov de Europese gemeenschap, dus internationaal.											
Hoe we allemaal manieren hebben ontwikkeld om onszelf staande te houden.											
De rol van de overheid/politiek vs. de burger											
Er was veel ruimte voor persoonlijke inbreng											
Verhalen die iedereen meemaakt											
gedeelte emoties											
Toeslagenaffaire slachtoffers											
politiegeweld/straatgeweld											
Bonding											
bel hierover											
ik denk dat er nog grote stappen te nemen zijn om sowieso te komen tot inclusie en diversiteit misschien iets meer tijd											
voorstellen voor beleid											
community building											
Organisatie											
bel erover											
langer tijd inplannen											
kom ik op terug via mail naar Sidris											
Langer!											

Islamitische gemeenschap

Het algemene rapportcijfer (1-10) van de Islamitische gemeenschap voor de bijeenkomsten in de fase van binding is 8,7 (zeer goed). De relevantie van de bijeenkomsten werd over het algemeen als uitstekend ervaren (9,2). Het onderwerp islamofobie en discriminatie van de islamitische gemeenschap staat bij veel mensen hoog op de agenda en wordt als een zeer urgent probleem gezien. Dit blijkt ook uit de kwalitatieve commentaren. Wat hierin opvalt is dat men zich er in de bijeenkomsten van bewust is (geworden) dat discriminatie zozeer onderdeel is geworden van de dagelijkse ervaring dat men het als 'normaal' is gaan ervaren en bijna niet meer ziet.

'normaal' zijn gaan ervaren en het bijna niet meer zien, terwijl het eigenlijk niet getolereerd zou moeten worden. Het delen van ervaringen en wederzijdse erkenning hielpen. Het hechttingseffect was goed (8).

Hier scoorden aspecten gerelateerd aan vertrouwen in de gemeenschap en in deze groep sleutelfiguren het hoogst. Opvallend is dat ook de spreiding in de gegeven waarderingen groot was: variërend van onvoldoende (5) tot uitstekend (10). De kwalitatieve gegevens geven hier niet meer inzicht in. Tijdens de bijeenkomsten wezen mensen op de verdeeldheid binnen de islamitische gemeenschap, maar ook op beleefde culturen waarin ze mogelijk minder waardering hebben voor hun eigen rol.

Over het algemeen vonden mensen de organisatie erg goed (8,9) en moedigen ze aan om door te gaan met deze gesprekken.

Per deelnemer:

De scores per deelnemer variëren van voldoende tot uitstekend. Er is één deelnemer die abnormaal laag scoorde, met name op het gebied van binding.

Totale waardering voor de bondingsfase: conclusie

Over het geheel genomen is het rapportcijfer voor de bijeenkomsten in de hechtingsfase goed (8,1). Opvallend is dat de waardering voor de bindingsaspecten in alle drie de communities het laagst is (nog steeds voldoende tot goed).

Mensen spreken niet snel het vertrouwen uit dat ze discriminatie en racisme kunnen ombuigen met mensen uit hun eigen gemeenschap en deze groep sleutelfiguren in het bijzonder.

Evaluatie Bondingsfase Moslimgemeenschap											
Rotterdam: voorbij Discriminatie											
20220211											
Kwantitatief	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Relevantie											
1. Volden de bijeenkomsten tot nu toe aan uw verwachtingen?	10	10	10	10	10	7,5	5	10	10	9	
2. Volden de bijeenkomsten tot nu toe aan de reformulerings doelstellingen?	10	10	10	10	7,5	10	5	10	10	9	
3. Was de inhoud relevant voor uw studie?	10	5	7,5	10	10	10	7,5	10	10	9	
4. Is uw kennis door het deelnemen aan deze bijeenkomsten toegenomen?	10	10	10	10	10	10	7,5	10	10	10	
5. Was er voldoende ruimte voor vragen of uw eigen inbreng?	10	7,5	10	10	7,5	10	10	10	10	9	
6. Hield de inhoud aan bij uw voorkeuren?	10	7,5	10	10	7,5	7,5	7,5	7,5	10	9	
	10,00	8,33	9,58	10,00	8,75	9,17	7,08	9,58	10,00	0,00	9,2
Bonding											
1. Is uw vertrouwen in de samenwerking met anderen uit uw gemeenschap om het probleem van discriminatie en uitluiting aan te pakken toegenomen?	10	7,5	10	10	10	10	5	7,5	10	9	
2. Heeft u door deze bijeenkomsten meer contacten opgevoerd met anderen uit uw gemeenschap die u helpen nog dit te doen?	7,5	5	0	5	10	5	7,5	10	10	7	
3. Heeft het uw vertrouwen verhoogd dat u samen met hen verbetering kunt bereven bij het aanpakken van discriminatie en uitluiting?	10	7,5	10	10	7,5	10	5	7,5	10	9	
4. Heeft het uw voorzetten verhoogd dat u samen met hen verbetering kunt bereven bij het aanpakken van discriminatie en uitluiting?	10	7,5	7,5	10	7,5	7,5	2,5	7,5	10	8	
	9,38	6,88	6,88	8,75	8,75	8,13	5,00	8,13	10,00	0,00	8,0
Organisatie											
1. Volden de organisatie van de avond aan uw verwachtingen?	10	10	10	10	7,5	10	7,5	10	10	9	
2. Volden de gespreksleiding aan uw verwachtingen?	10	7,5	10	10	7,5	7,5	7,5	10	10	9	
3. Volden de locatie aan uw wensen?	10	10	10	10	7,5	7,5	7,5	7,5	10	9	
4. Volden de catering aan uw wensen?	10	10	10	10	7,5	10	7,5	10	10	9	
	10,00	9,38	10,00	10,00	7,50	8,75	6,25	8,75	9,38	0,00	8,9
	9,8	8,2	8,8	9,6	8,3	8,7	6,1	8,8	9,8	0,0	8,7
Kwalitatief											
Relevantie Dat racisme hedendaags toch nog erg aan de gang is en wij het zelf niet meer zien De cijfers over het aantal incidenten Dat het gevoel van herkenbaarheid in bewustwording veel oplevert de moskee die moslims hebben om aan een positief beeld te voldoen Dat de voorliggende gewend been geraakt aan discriminatie dat ik het niet door had Het aanbrengen van verschillende vormen van discriminatie waarvan je niet bewust bent dat het discriminatie is Het gevoel dat er ruimte was om alles te kunnen zeggen, zonder oordeel Herkenning bij anderen											
Bonding Externe partijen die toezicht houden media benaderen en inzichtelijk krijgen of probleem inderdaad breed maatschappelijk probleem is praaggroepen of samenwerking met scholen/jongeren slijt opkomen/wet zeggen als er wordt gediscrimineerd en niet accepteren gelijkwaardige behandelings in de maatschappij Bewustwording creëren Aanspreken op niet-gewenst gedrag											
Organisatie alle vragen zijn oprecht ingevuld Gaan, ga zo door! Programma en organisatie zijn voor herhaling vatbaar Vooral zo doorgaan! Duidelijkheid over inlooprij. Omdat ik stipt ben, zit ik drie kwartier te wachten vooraf. Is dan een lange onnodige zit.											

Rotterdam voorbij discriminatie

Dit project wordt financieel medemogelijk gemaakt door het Programma Rechten, gelijkheid en burgerschap (2014-2020) van de Europese Unie door grant agreement 963797.

Aan de andere kant werd ook gezegd dat er te weinig tijd was om goed met elkaar bezig te zijn en dat men graag zou zien dat de bindingsbijeenvakomen doorgaan. Dit wil niet zeggen dat er geen bindingseffecten zijn, want juist uit de kwalitatieve gegevens en feedback per

bijeenkomst blijkt dat er wel wederzijds vertrouwen is. Het onderwerp wordt over het algemeen als zeer relevant ervaren en er wordt ook duidelijk gemaakt dat mensen voor een 'witte muur' staan die zich niet snel gewonnen geeft. Laag vertrouwen kan ook uitdrukking geven aan de machteloosheid die men er tegenover ervaart. In alle drie de gemeenschappen komt regelmatig naar voren dat antisemitisme, anti-zwart racisme en islamofobie en oriëntalisme al een lange geschiedenis hebben en niet gemakkelijk uit te roeien zijn.

Als we de waardering zouden moeten samenvatten, lijkt het aforisme van Willem van Oranje nog steeds het meest van toepassing op deze drie gemeenschappen: "Men hoeft niet te hopen om iets te ondernemen, noch te slagen om te volharden."

Overall waardering bondingfase Rotterdam voorbij Discriminatie
20220228

	Joods	Zwart	Moslim	
relevantie	7,8	8,5	9,2	8,5
bonding	6,0	7,4	8,0	7,1
organisatie	8,8	8,0	8,9	8,6
	7,5	8,0	8,7	8,1